

Egy apraxiás férfi évek óta tartó küzdelme és vallomása

Gyenes-Kotra Mónika

Litéri Református Általános Iskola

kotramona@gmail.com

Összefoglaló

Esetismertetésem során egy 60 éves cégvezető férfi agyvérzés utáni küzdelmes útját szeretném bemutatni. A beszédapraxiás férfi 2017 óta a napjainkig küzd, terápiákra, kezelésekre jár, nem adja fel, mert úgy gondolja, fejlődni mindig lehet. A kezdeti sensomotoros afázia után verbális apraxiát diagnosztizáltak nála, amelynek fő tünetei a hangtorzítások, hangcserék, betoldások, elővételezések. Ezek korrigálása nagyon lassú, évekig elhúzódhat, türelmet igényel a páciens és a terapeuta részéről egyaránt. Hangfelvételek elemzésén keresztül szeretném bemutatni, hogy 3 év alatt hogyan alakult a páciens beszéde.

Kulcsszavak: agyvérzés, beszédapraxia, terápia, senso-motoros afázia

2017. 01. 21 ...egy dátum, amely örökre megváltoztatta K.Cs., 56 éves vállalkozó, cégvezető férfi életét. Reggel 9 órakor még jól volt, 9.15-kor végtagjai zsiBADni kezdtek és beszéde romlott. Cs. egyedül él, de szerencséje volt, mert ezen a napon az egyik ismerősénél tartózkodott, aki a tünetek észlelésekor azonnal mentőt hívott. „*Arra tisztán emlékszem, hogy szólt a sziréna, de azontúl, hogy mi történt a valóságban, arra nem emlékszem.*” A Honvéd Kórházba szállították. Az akut koponya-CT bal oldali törzsdúci állományvérzést mutatott (vérzés kiterjedése kb. 5 cm), amelynek következményeként súlyos fokú sensomotoros afázia lépett fel. Kontroll CT-n minimális vérdenzitás jelentkezett a bal occipitális kamraszarv csúcsában. „*Nincsenek emlékeim erről a 3 hétről, de állítólag nagyon sokat sírtam.*” Antidepresszánt kapott, melynek hatására élénkebb lett, hangulata javult. 3 hét után áthelyezték az Országos Orvosi Rehabilitációs Intézetbe (OORI), ahol dr. Mészáros Éva megkezdte a beszéd és a nyelvi területek felmérését. FIM-skálán felvételnél kommunikációjára 7, távozáskor 12 pontot kapott. Felvételi státusz: értékelhető spontán beszéd nincs, de nagyon jól ért.

Logopédiai vélemény (dr. Mészáros Éva, 2017. 06. 19.):

Verbális apraxia

Fluensebb spontán beszédében még mindig tetemes mennyiségű a hangcserék, hangtorzítások száma (ty, gy, ny, sz, z, c, s, zs, cs, j, r), amelyek közül némelyek képzése is problémát jelent, mások esetén viszont az automatikus használat hiányzik. Gyakran tapasztalható fölösleges (parazita) hang a még nem teljesen automatizálódott ejtésű hangok előtt, amelyek anticipációs eredetűek. A WAB alapján értészavar nem mutatható ki, de feltehetően egyéb nyelvi zavar nincs. A megkezdett logopédiai terápia folytatása javasolt.

WAB olvasás: olvasás megtartott

Token: 34/36, Boston: 98 %, Dysarthria: nincs.

Kontroll képalkotó vizsgálatot, a koponya MR-en a korábbi bal törzsdúci régióban lévő állományvérzés már ellágyult nyoma írható le.

2017. június 19-én otthonába bocsátották, 2x14 alkalom gyógytornát és 2x14 alkalom logopédiát javasoltak. Elbocsátáskor egy pontos bottal önállóan közlekedik, autót nem vezethet.

Évának köszönhetően már májusban felvettem a kapcsolatot Cs-vel, hogy a megkezdett logopédiai terápia ne szakadjon meg. Mivel évekig volt szerencsém az OORI-ban együtt dolgozni dr. Mészáros Évával és dr. Szentkúti Kiss Katalinnal, akiknek örök hálám, hogy tanulhattam tőlük, így kíváncsian vágtam bele a közös munkába, küzdelembe. Az elején úgy gondoltam, hogy megteesszük, amit lehet, megpróbáljuk a beszédéből kihozni a maximumot kb. 1 év alatt, aztán elbúcsúzunk egymástól. Ez történt három és fél évvel ezelőtt. Azóta is gyűjtöm a tapasztalatokat a verbális apraxiáról.

„Darley az 1960-as években a beszédapraxiát a következőképpen definiálta: a beszédkimenet programozásának zavara, amely elsősorban artikulációs hibákban mutatkozik meg. A beszédapraxia a beszédben résztvevő izmok pozicionálásának és szekventálásának programozásában kialakuló csökkent képesség következménye. A beszédapraxia megjelenését a motoros programozás zavarának tulajdonította. Ettől kezdődően elterjedt az a nézet, miszerint az afázia nyelvi, a beszédapraxia motoros programozási, a dizartria motoros végrehajtási zavar.” (Zakariás L., Kas B. 2016:3)

A klinikai neuropszichológia enciklopédiája alapján: „a beszédapraxia a beszédprodukciónérológiai, motoros zavara, ami alacsony beszédaráttával, a beszédhangok kiejtésének nehézségével és diszpropódiával jellemezhető.” (ZAKARIÁS L., KAS B. 2016:4)

A beszédapraxia tünetei (Cs-nél):

- magán- és mássalhangzó-torzítások (ó-ő-ú-ű differenciálásának nehézsége, sz-z-c, s-zs-cs hangok cseréje, ty, gy, ny hang ejtésére való képtelenség, j-r hangok cseréje)
- hangcserék („eszernő”, „túk”)
- elővételezések („Arndás”)
- fonémikus perszeveráció (limonádé helyett „timodádé”)
- betoldások („kárposzta”)
- beszédhangok elnyújtása („fínom”)

A megfelelő fonéma keresgélésének látható, hallható jelei, amikor a páciens magában próbálgatja a hangokat, keresi a megfelelőt, először kimondja magában és csak utána ismétli hangosan. Az artikulációs hibák gyakrabban fordulnak elő szókezdő pozícióban, nehéz rátalálni a kezdő hang formájára, ejtésére. (ZAKARIÁS L., KAS B. 2016) Ez a jelenség eleinte nagyon gyakori volt Cs-nél, kereste a kezdőhang formáját, ejtését, magában próbálgatta, majd amikor sikerült, rátalált a helyes ejtésre, többször kimondta halkán, és utána sikerült hangosan is kiejteni az adott szót.

„Az egyetlen sztenderdizált teszt, melyet a szerzett beszédapraxia vizsgálatára dolgoztak ki, az angol nyelvű Apraxia Battery for Adults-2.” (ZAKARIÁS L., KAS B. 2016:8)

Az Éva által felvett tesztből az olvasás, megnevezés és utánmondás egy részét szeretném bemutatni az 1. táblázatban összegezve, hogy az olvasók lássák, honnan indult, milyen nehézségekkel küzdött Cs. az elején.

Éva egy éven keresztül havi rendszerességgel megismételte a tesztet Cs-vel. Annak eredményéről és a változásokról, reméljük, egyszer olvashatjuk vagy hallhatjuk beszámolóját.

Mivel Éva folytatta vele havonta a teszt felvételét, én csak olvasást és spontán beszédet néztem. A spontán beszédben beigazolódtek az Éva által leírt torzítások, hangátvetések.

Az olvasást havonta megismételtük, hogy lássuk és halljuk a változást. Nagyon fontosnak tartom, hogy készítsünk hangfelvételeket, mert a páciensek elfelejtik, hogy honnan indultak, és amikor elkeserednek, hogy semmit sem fejlődnek, akkor előveszünk egy kezdeti hangfelvételt, és megdöbbenve tapasztalják, hogy milyen volt a beszédük, és hogy mennyit javult. Ez Cs-vel is így történt. Havonta mérhető változást nem tapasztaltunk, mert voltak időszakok, amikor jobban ment az olvasás, beszéd, és voltak olyan napok, amikor fáradtabb volt, vagy éppen frontok jöttek-mentek és ez érezhető volt a beszéden, a hibázások számán. Nem gondoltam volna, hogy több éven keresztül is lehet elérni javulást, de a felvételek eredménye igazolja, hogy érdemes évekig is küzdeni, ha a páciens kitartó, mert igenis lehet fejlődni, és mindig lehet egy picivel jobb a beszéd, egy fokkal pontosabb az ejtés, és egyre kevesebb a tévesztés. Íme a bizonyíték., az eredeti szöveg:

A róka és a gólya (La Fontaine)

Egyszer a róka elhívta a gólyát vendégségbe. Finom ételeket készített ebédre, de mivel meg akarta tréfálni a gólyát, lapostányérban tálalta az ebédet. A gólya nem tudott enni egy falatot sem, mivel a hosszú csőrével nem tudta az ételt kivenni a tányérból. Másnap a gólya hívta meg ebédre a rókát. Ő is finom ebédet főzött, de hosszú nyakú üvegben tálalta. Most a róka nem tudott enni egy falatot sem. (Normál tempó, kb. 40 mp)

Cs olvasása (2017. 06. 30.):

„Egyszer a róka elhívta a górllyát bendéségbe. Finom ételeket kétszített ebédre, de mivel nem akarta vagy meg akarta tréfálni a górllyát, lapos tánérban táralta fer az ebédet. A gólya nem tudott enni egy falatot szre, mivel a hosszú csőrével lem tudta az ételt pivezni a tánérból. Másnap a gólya hívta ebédre a rókát. Ő is finom ebédet főzsött, de a hosszú nyakú üvedbe táralta. Most a róka em tudott enni egy faratot sem.” (1p 15 mp)

Hangbetoldás, hangcsere (n-ny, l-r, s-sz, z-zs, g-d), hang elhagyása, hang elnyújtása, 18 hiba
2018. 06. 13.:

„Egyszer a lóka elhívta a góráat vengdéségbe. Finom ételeket készített ebédre, be mivel meg akarta tréfálni a górllyát, rapos tányérban táralta az ebédet. A gólya nem tudott enni egy falatot sem, mivel a hosszú csőrével nem tudta az ételt kivenni a tánérből. A másnap a gólya hívta meg ebédre a rókát. Ő is finom ebédek főzött, de hosszú nyakú üvegben tálalta. Most a róka nem tudott enni egy falatot sem.” (1 p, 12 mp)

Hangcsere (j-r ,l-r, n-ny, t-k), hangbetoldás, 6 hiba
2019. 09. 18.:

„Egyszer a róka elhívta a gólyát vendéségbe. Finom ételeket készített ebédre, de mivel meg akarta tréfálni a gólyát, lapos tányérban táralta az ebédet. A gólya nem tudott enni egy falatot sem, mivel a hosszú csőlével nem tudta az ételt kivenni a tányérből. A másnap a gólya hívta meg ebédre a rókát. Ő is finom ebédet főzött, de hosszú nyakú üvedben tálalta. Most a róka nem tudott enni egy falatot sem.” (59 mp)

Hangcsere: r-l, g-d, 4 hiba

A felvételek alapján megállapíthatjuk, hogy az olvasási tempó javult, a tévesztések száma csökkent. A mai napig, ha megismételjük ennek a rövid kis történetnek az olvasását, azt tapasztalom, hogy a makacs hibák (r-l tévesztés, egy-egy szóvégi hang elnyelése) szűnni nem akarnak, olykor-olykor visszatérnek, vagy a nehezebb, mássalhangzó-torlódásokba bele-belebotlik a nyelve. Vannak napok, amikor teljesen hibátlanul sikerül végigolvasni, máskor pedig előjönnek azok a nehézségek, amelyekkel már annyiszor megküzdöttünk. Ilyenkor felmerül bennem és Cs-ben is a kérdés: lesz ez, lehet ez még jobb? Önállóan nem veszi rá magát a gyakorlásra, ehhez kellek én, hogy végigjárjuk újra és újra ezt a rögzös utat.

És akkor jöjjön itt annak az útnak a menetrendje, amelyet immár 4. éve taposunk. A beszéd-apraxiában alkalmazott terápia sokfélék. Én az artikulációs zavar enyhítésére helyeztem a hangsúlyt, folyamatosan igazodva a paciens egyéni szükségleteihez és a sérülés mértékéhez.

Kezdetben heti két alkalommal 60 percet gyakoroltunk. A terápiás foglalkozásokat a következőképpen építettem fel:

- légzőgyakorlatok (a paciens folyamatosan szenved a görcsösségtől, fontosnak tartom ezt légzőgyakorlattal oldani)
- artikulációs mozgásügyesítés (nyelvgyakorlatok, ajakgyakorlatok). Eleinte nehezen ment, volt egy-egy mozdulat, amelyre nehezen talált rá, pl. csettintés a nyelvvel, arc felfújása. Ajkai szimmetrikusak, de érzetre a mai napig előfordul, hogy sokáig nézegeti a tükörben, mert a jobb oldalt aszimmetrikusnak érzi.
- magánhangzó-gyakorlatok (kezdetben nehézséget jelentett az ó-ő, ú-ű, ó-ú, ő-ű differenciálása)
- diadochokinetikus gyakorlatok: jálá, kátá, tidili, nálá, pataka, Katika, Petike stb. Eleinte ezek nagyon lassan mentek, nagyon nagy koncentrációt igényeltek, ma már a tempóval nincs gond, az r-l tévesztés még olykor-olykor megjelenik.
- koncentrációs beszédgyakorlatok a napokkal, hónapokkal, számokkal
- egy hangban eltérő szavak gyakorlása (vád-fád, szár-szál, eke-ege stb.) (Gósy M., Imre A. 2007)
- abc (három év folyamatos gyakorlás után volt képes önállóan elmondani az abc-t, előtte mindig kimaradtak hangok : dz, dzs, n, ny, ty, s, sz, z, zs. Képtelen volt egymás után kiejteni: m, n, ny – t, ty – s, sz, z-zs. Mindig kimaradt egy-egy a felsorolásból: m, ny vagy m, n).

- nehéz szavak gyakorlása (itt főleg a munkája során használatos szavakat gyakoroltuk: tisztségviselők, felügyelőbizottság, igazgatóság tagjai, hitelesítő, gazdálkodás, könyvvizsgáló, befektetési jegyei stb.). Az agyvérzés után egy évvel megtartotta első hivatalos nyilvános „szereplését”, amikor az éves beszámolót ismertette az igazgatósági ülésen. Ez fontos volt mindkettőnk számára. Sokat készültünk rá, begyakoroltuk a jegyzőkönyvet, kigyűjtöttük a nehéz szavakat és azokat hetekig gyakoroltuk, hogy rögzítsük a helyes ejtést. Volt, hogy elbizonytalanodott, de végül sikerült meggyőzni, hogy bizonyítson magának és a körülötte lévőknek, hogy meg tudja csinálni. Fontos volt, hogy megtapasztalja, hogy képes kommunikálni, hogy beszédét megértik az emberek még akkor is, ha időnként téveszt, felcserél 1-2 hangot. Hisz mindenkinek megbotlik a nyelve olykor-olykor még agyvérzés nélkül is.
- olvasás (szavak, mondatok, szövegek: Kiss Andrea: Gyakorlóanyag felnőtteknek a s-zs-cs és az sz-z-c hangok automatizálásához, 2006). Az sz, z, c, s, zs, cs hangokkal sokat küzdöttünk, főleg ha egy szóban fordult elő pl. zs, z – rúzsos („rúzsoz, rúzsos”), sz, s – érelmeszesedés („érelmesedés, érelmeszesedés”), de komoly küzdelmet jelentett két hasonló szó kiejtése is: ősz-ős („ősz-ős”). Előfordult, hogy ha rossz napja volt, ingerültté vált, ha nem ment a gyakorlás, és kérte, hogy ezt most ne csináljuk. Az elején ez többször előfordult, nehezebben viselte a kudarcot, és nem volt türelme megküzdeni a szavakkal. Később megértette, hogy azzal kell dolgoznunk és megküzdeni, ami nem megy.
- mondatismétlés (bővülő mondatok, amelyekkel a memóriát is edzésben tartjuk)
- szövegolvasás és szövegismétlés (cikkek, novellák). Sok idő kellett ahhoz, hogy megismerjem, tudjam, melyek azok az írások, amelyeket szívesen olvas, mert többször előfordult, hogy az a cikk, amellyel készültem, nem nyerte el a tetszését, és így nem szívesen dolgozott vele, értelmetlennek tartotta az írást, és nem a beszédre, kiejtésre koncentrált.
- versmondás, versolvasás (készítettem számára egy gyűjteményt, amelyben a kedvenc költőitől olvashattunk verseket, ezekből néhányat fejből is tudott, a többit pedig hangosan felolvastuk ügyelve a helyes ejtésre)
- szókeresés (időközben kiderült, hogy bár a spontán beszédben jól kompenzál, de gondot okoz pl. egy megadott hanggal szavakat gyűjteni. Pl. Soroljon fel k-val kezdődő szavakat: „kkk, kabát, kabátok”, megakad, nehezen tudott túllépni a kimondott szón. Megpróbálkoztam az elején a fluenciapróbával, mert kiderült, hogy van szótalálási nehézsége és próbáltam felmérni, hogy mennyire súlyos, de elutasította, nagyon nehezen ment és azt mondta nem vállalja, ne csináljuk. Fluencia próba: k: „kurva, kotró, kotrik, kotrás, kilométer, kiló”; l: „lórum, létra, ...nem megy, ezt nem vállalom”; t: „tével, k, k, tar, ki, ja nem....t-vel, tíz, tús”; s: „sajog, nem, nem tudom, sajog....s, s”
- A szótalálási nehézség nem okozott számára problémát a hétköznapokban, de úgy gondoltam, nem árt, ha ezzel is foglalkozunk és fejlesztjük a szókinccset, ezért készítettem számára egy feladatgyűjteményt. Hogyan mondaná más szóval? Minden betűvel 20 szó, amelynek a rokon értelmű párját kellett megkeresni. Eleinte, hogy könnyítsem, megadtam a szó magánhangzóit (pl. abrak – _a_a_ _á_), majd később a kezdőbetűt (láda – r_ _ _). Ezeket a feladatokat hétről-hétre ismételtük és egyre jobban ment. A mai napig gyakoroljuk, ismételjük ezeket a feladatokat. Hogy meddig? Nem tudom. Amíg Cs. azt érzi, hogy szüksége van a segítségemre.

A végén szeretném egy rövid interjúban keresztül bemutatni, hogy Cs. hogy élte meg ezt az egész helyzetet.

Hogyan emlékszel vissza arra a napra, amikor agyvérzéssel kórházba kerültél?

„Tulajdonképpen fél perc alatt ment tönkre az életem. Előtte meglehetősen dinamikus életem, és azt a sokkot megtapasztalni, hogy totális kiszolgáltatottság, azért szörnyű érzés.”

Milyen emlékeid vannak a beszédre?

„Kettős emlékem van, mert én tudat alatt vagy tudatomban folyamatosan kommunikáltam, de nem jött ki hang a számon, pl. ilyen dologra emlékszem, hogy megkérdezte tőlem a barátnőm, hogy hol van az ajtó? Hát mondom, hol lenne, hát ott, de ezt nem tudtam kimondani. Pár hete hallgattam meg, hogy az Évával az első felvétel milyen volt, hát tragikus, könnybe lábad a szemem. Azóta, hogy most így beszélek, hát nagyon jó, meg mindenki mondja, hogy milyen jól beszélek, de a kívánalmak, hogy akkor lenne jó, ha még folyékonyabban beszélnék. Ahhoz képest, ahogy tönkrement, és a jelenlegi állapot, hát azért idézőjelben 'jó', mert dolgozom, autót vezetek, de...”

De mégsem a régi. Nem egyszerű elengedni egy régi életet, és elfogadni az újat. Sokszor úgy éreztem, hogy jól jött volna egy pszichológus, neuropszichológus, aki segít Cs-nek abban, hogy elfogadja az új életét. Beszéltünk erről, javasoltam neki, de annyi helyre jár, hogy erre már nem maradt energiája. Saját erőből, szinte teljesen egyedül próbál megoldani mindent. Napi szinten tornázik irányítással, felügyelettel (3D Vertical), hetente jár gyógytornászhoz kimoztatásra, hetente jár kranioszkrális terápiára, próbálta a Dévény-módszert is. Mindent kipróbált és megtett, hogy kihozza magából a maximumot, de még így is sokat szenved attól, hogy görcsben van a jobb keze és a lába, és ez sokszor olyan erős fájdalmat okoz, hogy látom az arcán a szenvedést és a küzdelmet.

Ha egy valamin lehetne változtatni, mit kérnél vissza az előző életedből? „Ha lehetne rangsorolni, akkor a kezem, a kezem az nagyon hiányzik.”

A beszédeddel a 10-es skálán most mennyire vagy elégedett? „5-ös.” „Évát és téged is különösen tisztellek azért, hogy amikor a hanganyagot végighallgattam, és elgondolkodtam azon, hogy ezt ép ésszel milyen lehet végighallgatni, minden tiszteletem a szereplőké, hogy egyáltalán volt türelmük ezt végighallgatni, és türelmük énrajtam segíteni. Az a baj, hogy nekem sincs türelmem néha.”

Mi az, amit másképp látsz az agyvérvésed óta? „A gyógyító embereket másképp látom, de az meg csalódás bennem, hogy a környezetem nem képes elfogadni, hogy egy picit sem képes átérezni, hogy én milyen helyzetben vagyok.”

Ebből is látszik, hogy milyen fontos, hogy a családdal is foglalkozunk, hogy ők is megértsék és át tudják érezni, hogy mi is történik ilyenkor az emberrel, és mi zajlik belül az emberben.

Szeretném megköszönni elsősorban dr. Mészáros Évának, kedves kolléganőmnek, mentoromnak, hogy rám bízta Cs-t, segített, tanácsokkal látott el, és bízott a szakmai tudásomban, másodsor pedig Cs-nek, hogy kitartóan dolgozik és küzd a mai napig, köszönöm a bizalmat és nagyra becsülöm a kitartását!

„Nem vagyok olyan könnyen feladó típus.” (K.Cs.)

Irodalomjegyzék

GÓSY M. és IMRE A.: (2007): Beszédpercepció fejlesztő modulok. Nikol, Budapest.

KISS ANDREA (2006): Gyakorlóanyag felnőtteknek az S-ZS-CS és az SZ-Z-C hangok automatizálásához. Logomed, Budapest.

KISS ANDREA (2005): Gyakorlóanyag felnőtteknek az R hang automatizálásához. Logomed, Budapest.

ZAKARIÁS LILLA, KAS BENCE (2016): Zavar a beszéd tervezésében: a szerzett beszédapraxia etiológiai, diagnosztikai és terápiás vonatkozásairól. Logopédia, 1(1), 23–39.

http://mlszs.hu/files/folyoirat/Logopedia_2016-1.pdf. Letöltve: 2021.04.02.

1. táblázat. 2017. 04. 03.

CÉLSZÓ	OLVASÁS	MEGNEVEZÉS	UTÁNMONDÁS
vonat	vo-nat	ec-pec vonat	vonat
mókus	mó-kus	nortus	kókus
liba	li-ba	áp...a...liba	liba
üveg	ü-veg	ez mi...üveg	ülep
óra	ööö...l...ó-la	óra	óla
limonádé	li-bo-lá-dé	sz...mimonádé	timodádé
nyuszi	nyuszi	muszi	nuszi
gólya	góra	na...na...e...gó-lya	gósa
gyökér	ööö...(magában ejti halkan) gyökér	bökés	kökés
rózsa	lóza	óza	lósa
dinnye	ginye	binnye	dittye
fagyi	fanyi	fo-jo...asip	hatyi
csillag	kis...ki...na...ki...kislád	ez a nap tíz nap...ja...sínáp	csillag
néni	bémi	épöstő	léli
doboz	sz...oboz	oborc	dobos
répa	képa	sz...csék...sz...sárda-ré-pa	szépa
csomag	ar...jaj...bopaks	csomab	ho-mas
fül	für	nyíl	fül
kutya	kutya	kutya	kuszcsa
rizs	kis	a...na...izs	lizs
ecset	erces	ecsety	etyep
kígyó	kídzsó	kígyó	kígyó
cápa	lá...szcápa	pá-na...szápa	csépa
csákó	sápó	szátor	cácó
bodza	porca	a...fú...ilyen...nem...boszta	coca
kanál	parkál	karál	ka-nyál
csésze	cérce	tésze	késze
dominó	dopiró	ominó	co-picó
egér	erdér	edér	etyér
tyúk	túr	tyúk	kúcs
csizma	kisz-pa	pizma	cizma
templom	szemptom	cemprom	szcepnym
drót	gyorcs	a...pln...ócs	ók
lándzsa	lámzsa	cácsa...ándzsa	szándzsa
perec	sz...pe-rec	pemecs	pecec
zivatar	vi...szita-tar	bi-har....ci-vatya	szivatar
tehén	le...vagy...telhén	eé	kehér
száj	l...szár	szád	szársz
kavics	parics	kabics	pacic
András	Arambács	endz...Andrács	Andzács
krumpli	kum...p...szcubi	kutora...bu...	upszci
hiéna	hiéba	hiúc...hidúc...siéta	hiétya